

Κατὰ δὲ τὸν παραδιεζευγμένον ψιλὸν, ὁ λόγος ἂν οὕτως ἤρωτᾶτο·

Ἀλκιβιάδης οἶδε τὰ δίκαια, ἤτοι μαθὼν,
ἢ αὐτὸς εὐρών·

Ἀλλὰ μὴν οὐκ οἶδε μαθὼν,

Αὐτὸς ἄρα εὐρών οἶδε.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλο τρίτον εἶδος συλλογισμῶν· οὓς ἐγὼ μὲν ὀνομάζω κατὰ τὸ πρὸς τι γενέσθαι, βιάζονται δ' αὐτούς οἱ περὶ Ἀριστοτέλην τοῖς κατηγορικοῖς συναριθμεῖν. Ἔστι δ' οὐκ ὀλίγη χρῆσις αὐτῶν παρά τε τοῖς Σκεπτικοῖς, καὶ Ἀριθμητικοῖς, καὶ Λογιστικοῖς ἐπὶ τοιούτων καὶ τινῶν λόγων·

Δίων καὶ Θεῶν διπλάσια κέκτηται·

Δίωνος ἄρα Φίλων διπλάσια κέκτηται (1)·

καὶ κατ' ἀντιστροφὴν δὲ τῆς λέξεως αὐτὸ· ὅτι δύναται ὁ λόγος [καὶ] οὕτως ἐρωτηθήσεσθαι (2)

Δίων Θεῶνος ἡμίση κέκτηται,

(1) Ἡμάρτηται ἀβλεψία τοῦ ἀντιγράφαντος, δέον προενεχθῆναι οὕτω·

Δίωνος Θεῶν διπλᾶ κέκτηται,

Ἄλλὰ καὶ Φίλων Θεῶνος διπλ. κέχτ.

Δίωνος ἄρα Φίλων διπλάσια κέκτηται (ΚΖ').

(2) Ἀντὶ τοῦ δύναται λόγος οὗτος ἐρωτηθήσεσθαι.

Ἀλλὰ καὶ Θεῶν Φίλωνος ἡμίση κέκτηται·
Δίων ἄρα φίλωνος τέταρτον μέρος ἔχει
τῆς κτήσεως.

Οὕτως οὖν καὶ κατ' ἄλλον ὄντιναοῦν λόγον [ἀριθμὸς] πολλαπλασίων ἀποδεικτικῶ ἔρωτηθήσεται Συλλογισμῶ· εἰ γὰρ ὁ δέ τις ἀριθμὸς τοῦ δέ τινος εἴη (1) τριπλάσιος, πάλιν ἕτερος εἴη τριπλάσιος, ἐννεαπλάσιος εἴη ὁ μείζων ἀριθμὸς τοῦ ἐλάττονος· Καὶ ἀναστρέψαντι δὲ πάλιν ὁ ἐλάττων τοῦ μείζονος, ἐλάττον ἔσται μέρος· Οὕτω δὲ καὶ τὰς προσθέσεις τε καὶ ἀφαιρέσεις· εἰ γὰρ ὁ Πρῶτος ἀριθμὸς τῶ δευτέρῳ ἴσος ὑπάρχη, προστεθήσεται δ' ἑκατέροις ἴσος ἕτερος, ἔσται καὶ ὅλος τῶ ὅλῳ, καὶ ἡμισύ γε [ἡμίσει]. Δυοῖν δ' ὄντων ἴσοι δυοῖν ἀφαιρέσθωσαν ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ὁ λοιπὸς τῶ λοιπῶ ἴσος ἔσται.

Πολὺ δὲ πλῆθός ἐστιν, ὡς ἔφην, ἐν ἀριθμητικῇ τε καὶ λογιστικῇ τοιούτων Συλλογισμῶν, ὧν ἀπάντων ἐστὶ κοινόν, ἐκ τινων ἀξιωμάτων τὴν αὐτὴν ἰσχειν σύστασιν (2), ἧς ἐν τοῖς εἰρημένοις μνημονεύοντες, εἰς τοὺς κατηγορικοὺς ἀνάγειν λόγους δυνασόμεθα τοὺς τοιούτους συλλογισμοὺς, σαφέστερον ἡμῖν ἀρξομένοις (3).

ὄντος γὰρ ἀξιώματος τοῦ τε καθόλου τὴν πίστιν ἔχοντος ἐξ ἑαυτοῦ,

(1) Ἀντὶ τοῦ, ἦ.

(2) Ἐγράφετο, τὴν αὐτὴν ἰσχειν· συστάσεως ἐν τοῖς.

(3) Γραπτέον σαφέστερον δ' ἡμῖν ἔσται ἀρξομένοις ὧδε. ὄντος....

τὰ τῷ αὐτῷ ἴσα [καὶ ἀλλήλοις ἴσα ἐστὶ],

καὶ συλλογίζεσθαι τε καὶ ἀποδεικνύναι ἐστὶν, ὡσπερ Εὐκλείδης ἐν τῷ πρώτῳ Θεωρήματι τὴν ἀπόδειξιν ἐποιήσατο, τὰς τοῦ τριγώνου Γωνίας ἴσας δεικνύων· ἐπεὶ γὰρ

τὰ τῷ αὐτῷ ἴσα, καὶ ἀλλήλοις ἴσα ἐστὶ,

δέδεικται δὲ τὸ πρῶτον τε καὶ τὸ δεύτερον, ἐκάτερον αὐτῶν ἴσον ἂν εἶη [τῷ τρίτῳ]· οὕτω τὸ Πρῶτον·

ὄντος (1) δὲ πάλιν ἀξιώματος ἐξ ἑαυτοῦ

Πιστοῦ τοῦδε,

ἐὰν ἴσοις ἴσα προστεθῆ, καὶ τὰ ὅλα ἴσα

ἔσται.

Ἐὰν ὁμολογουμένων ἴσων ἀλλήλων εἶναι τοῦ Πρώτου καὶ δευτέρου, προστεθῆ τι καθ' ἐκάτερον ἴσον ἴσῳ (2), ἔσται καὶ τὸ ὅλον τῷ ὅλῳ ἴσον· ὃ δ' ἀπλῶς (3)· ἐπεὶ (4) τὸ πρῶτον ἴσον· ἔσται τῷ δευτέρῳ, πρόσκειται δὲ τὸ μὲν πρῶτον τῷ τρίτῳ, τὸ δὲ δεύτερον τῷ τετάρτῳ (5), ἴσα ὄντα καὶ αὐτὰ, γεννηθήσεται [καὶ] τὸ ὅλον τῷ ὅλῳ ἴσον.

(1) Ἀντὶ τοῦ, ἐν τόσ.

(2) Ἦν ἐν τῷ Ἀντιγράφῳ, ἴσον ἴσον.

(3) Ἀντὶ τοῦ, ὃ διπλῶς.

(4) Ἀντὶ τοῦ, ἐπί.

(5) Ἐγράφετο, τῷ δὲ δευτέρῳ τὸ τέταρτον, ἀπεναντίως τῷ ἀξιώματι.

Ὡσαύτως δὲ κάπειδ' ἀπὸ τινων ἴσων ἴσα ἀφαιρεθῆ (1),
 δυνησόμεθα λέγειν, ἐπεὶ τὸ ὅλον τῷ ὅλῳ ἴσον, ἀφαιρεῖται
 δὲ ἀφ' ἑκατέρου αὐτῶν ἴσα τάδε, καὶ τὸ λοιπὸν τῷδε
 λοιπῷ ἴσον ἔσται· οὕτω δὲ καὶ τὸ τοῦ διπλασίου διπλά-
 σιον, τετραπλάσιον ἔσται. Ἐὰν γάρ (2) τινος [Διπλασίου]
 ἕτερον διπλάσιον ληφθῆ, κακείνου δὲ πάλιν διπλάσιον
 ληφθῆ, ἔσται τοῦτο τὸ τρίτον τοῦ πρώτου τετραπλάσιον·
 ὁμοίως δὲ καπὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἢ σύστασις τῶν ἀπο-
 δεικτικῶν Συλλογισμῶν κατὰ δύναμιν ἀξιώματος ἔσται
 συνημμένου ἐπὶ ἀριθμῷ.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων πραγμάτων ἐν τῷ Πρὸς τι γένει
 καὶ αὐτῶν ὑπαρχόντων, ὁ Συλλογισμὸς ἔσται κατὰ τι τῶν
 ἀξιωμάτων· οἷον οὕτως (3).

Σωφρονίσκος πατήρ ἐστι Σωκράτους,
 Σωκράτης υἱὸς ἐστι Σωφρονίσκου·

καὶ ἀνάπαλιν·

Εἰ Σωκράτης υἱὸς ἐστι Σωφρονίσκου,
 πατήρ ἐστι Σωφρονίσκος Σωκράτους.

Εὐδὴλον δὲ τῶν εἰρημένων Προτάσεων αἱ Προσλήψεις ὑπο-

(1) Ὅρα τὸ ἀξίωμα καὶ τοῦτο, καὶ τὰ προηγούμενα ἐν ἀρχῇ τῶν
 τοῦ Εὐκλείδου, ἀπερ ἐκεῖ καλεῖται κοινὰ ἔννοια.

(2) Ἀντὶ τοῦ, δὲ.

(3) Τοῦ Δ' καὶ Γαληνείου σχήματος οἱ Συλλογισμοὶ οἷδε.

θετικά μὲν, οὕτως (1) ὁ Συλλογισμὸς ἐρωτηθήσεται·

Εἰ Σωκράτης υἱὸς ἐστὶ Σωφρονίσκου,
Σωφρονίσκος πατὴρ ἐστὶ Σωκράτους·

Ἀλλὰ μὴν

ὁ Σωκράτης υἱὸς ἐστὶ Σωφρονίσκου,
Σωφρονίσκος ἄρα πατὴρ ἐστὶ Σωκράτους.

Κατηγορικαῖς δὲ Προτάσεις βιαιοτέρα ἔσται ἡ σύστασις
τοῦ [Συλ]λογισμοῦ. Προτείνειν (2) οὖν δηλονότι καθόλου
κάνταυθά τινος ἀξιώματος τοιούτου·

Λαμπροκλῆς [ὁ] Σωκράτους·

υἱὸς ἄρα ἐστὶ Λαμπροκλῆς Σωκράτους.

Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ καθ' ἡντινοῦν σχέσιν ἐρωτώμενοι
Συλλογισμοὶ, γένει τε καὶ ἀξιώματι πιστὴν τὴν σύστασιν
ἔξουσι καὶ τὴν τῆς ἀποδείξεως δύναμιν. Οἷον καὶ οἱ κατὰ
τὸ μᾶλλον εὖ δηλούμενοι, ὅτι καὶ οὗτοι τῶν ἀλλογενῶν
εἰσι, τοῖς κατὰ τὴν τοῦ Πρὸς τι κατηγορίαν συνισταμέ-
νοις· ὧν εἴρηται μὲν κατ' αὐτὴν τοῦ μᾶλλον φωνῆν· ἐν
τοῖς [τοῦ] μᾶλλον τούτων Ἰπομνήμασι καὶ τὰ παραδεί-
γματα ὑπάρχουσιν· Οἱ δὲ τοῦ μᾶλλον φωνῆς οἱ τοιοῦτοι

(1) Ἐντὶ τοῦ, οὕτως.

(2) Ἐντὶ τοῦ εἰπεῖν, Προτείνωμεν Συλλογισμὸν.

Συλλογισμοὶ λέγονται κατὰ δύναμιν αὐτῆς· ὁποῖός ἐστι καὶ ὁδί·

Ἡ κρείττονος ἀρετὴ αἰρετωτέρα·
κρείττων δὲ ψυχὴ σώματος·
αἰρετωτέρα ἄρα ἢ τῆς ψυχῆς ἀρετὴ τῆς
τοῦ σώματος·

Ὅμοιος (1) δὲ τούτῳ καὶ ὁ τοιοῦτος Συλλογισμὸς·

τὸ τοῦ κρείττονος ἀγαθὸν αἰρετώτερον·
κρείττων ἦν δὲ ψυχὴ σώματος·
ἄρα τὸ τῆς ψυχῆς ἀγαθόν (2).

Καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ Συλλογισμοὶ, διὰ τὴν τῶν ἐπι-
τεταγμένων αὐτοῖς καθολικῶν ἀξιωμάτων πιστούμενοι τὴν
σύστασιν, ὕστερον μοι νοηθέντες· οὔτε δ' ἐν τοῖς περὶ
Ἀποδείξεως ὑπομνήμασιν, οὔτ' ἐν τῷ περὶ τοῦ τῶν Συλλογι-
σμῶν ἀριθμοῦ γέγραπται· καίτοι τοὺς εἰς τὸ Πρὸς τι
Συλλογισμοὺς, ἤδη μὲν οὖν καὶ κατ' ἐκείνας τὰς πραγμα-
τείας εὐρηκότες τὸν τῆς συστάσεως τρόπον αὐτῶν, καὶ
τῆς πίστεως· Ὅσοι δὲ πάλιν, οἱ ἀναπόδεικτοι Συλλογισμοὶ,
διὰ τὴν τῶν καθόλου πίστιν ἀξιωμάτων εἰσὶ τοιοῦτοι,
μαθεῖν ἔνεστιν ἐναργέστερον ἅπαντας τοῖς ὁπωσοῦν, ἠρτη-

(1) Ἄντι τοῦ, ὁμοίως.

(2) Κατὰ τὸ Γ σχῆμα οὗτος.

μένοις λόγοις τοιούτοις ἐπιβλέψαντας· καθάπερ ἔχει καὶ ὁ τοιόςδε·

λέγεις ἡμέραν εἶναι;
ἀλλὰ καὶ ἀληθεύεις·
ἡμέρα γὰρ ἐστὶ.

Ἀποδεικτικὸς ἐστὶ καὶ ὁ τοιοῦτος Συλλογισμὸς, διότι καὶ τὸ καθολοῦ ἀξίωμα ὑποπέπτωκεν·

ἀληθές ἐστὶ τοιοῦτον ὑπάρχον, ἀληθεύοντα λέγειν·

Ὁ δέ τις,

οἶον, Θεῶν εἰ τύχοι, λέγει ἡμέρα ἐστίν,
οἶον ἄρα ἐστὶν ἡμέρα·

Τοῦτο δὲ διὰ σαφεστέρως λέξεως καὶ οὕτω λέγεται·

ἡμέρα ἄρα ἐστίν· ὁ γὰρ λέγων τόδε τι εἶναι, ταῦτὸν λέγει τῷ φάσκοντι τῶν ὄντων τινῶν καὶ τοῦτο (1) εἶναι, καθάπερ καὶ ὁ λέγων ὑπάρχειν τόδε τι, ταῦτὸν λέγει τῷ εἶναι τόδε φάσκοντι· καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ λόγος ἀληθές ἐστὶ, τὸ ἡμέρα ἐστὶ·

(1) Ἐγράφετο, τούτων.

καὶ γεγυμνασθῆναι σε χρὴ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν τῶν ἰσοδυναμούντων Προτάσεων γυμνασίαν.

Ἔσθ' ὅτε οὖν ἰδεῖν ἐστὶν διαφορομένους τινὰς ἀλλήλοις, καὶ τὸ δυνάμει λέγοντας ταῦτόν, ἐνίοτε δὲ οὐ δυνάμει ταῦτόν, ἀλλ' ἀντικρυς ἀποφαινόμενον σαφῶς, ὥσπερ ἐκεῖνον

ὁ μὲν τις καρπὸν ἔχει,
ὁ δὲ μακρὰ ἔχων,
λείπει δὲ ὅδε (ΚΖ).

Παρεμπίπτει δὲ πολλάκις τοῖς τοιούτοις λόγοις ἡ περὶ τῶν σημαινομένων ζήτησις, ἐνίων μὲν εἰς πλείω σημαινόμενα τὴν τῶν ἰδίων δεομένην αὐτὴν σημαίνειν φασκόντων, οὐκ ὀλίγων τε καὶ τελείως (1) ἀποπιπτόντων τοῦ κατ' αὐτὴν σημαινομένου. Πολτάκις τε σαφεστάτων τε ὄντων, καὶ πᾶσιν Ἕλλησι γνωσκομένων, καθάπερ ἐπεδείξαμεν ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς φάναι· τὸν γὰρ ὄντα ἢ καὶ γεγονότα, ὡς ἔχει καὶ γέγονεν ἐρμηνευόντων, πάντες Ἕλληνες ἐρμηνεύειν φάσκουσιν, ὥσπερ γε καὶ ψεύδεσθαι τὸν τὰ μὴ ὄντα εἶναι λέγοντα, καὶ τὰ ὄντα μὴ εἶναι.

Προσέχειν οὖν χρὴ τὸν ὀτιοῦν συλλογιζόμενον, ἢ ἀποδεικνύοντα, δυσὶ τοῖς τε Πρώτοις, καὶ μάλιστα τό, τε σημαινόμενον ἐκ τῆς φωνῆς ἀκούειν κατὰ τὸ (2) τῶν Ἕλ-

(1) Ἐγράφετο, τελείων.

(2) Ἐγράφετο, τὸ κατὰ ἐλλήνων ἔθος.

λήνων ἔθος, τό, τε λαμβανόμενον λῆμμα, πότερον ὡς ὑποπεπτωκὸς ἀξιώματι καθόλου, δι' ἐκεῖνο αὐτὸ πιστὸν εἶναι, ἢ δι' ἄλλο τι· Τὰ πλείστα γὰρ ὧν οἱ ἄνθρωποι συλλογίζονται καὶ ἀποδεικνύουσι, κατὰ δύναμιν ἀξιώματος λέγεται· μεμνημένων ἡμῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὴν τοῦ ἀξιώματος φωνῆν σημανομένου· Τὸν γὰρ ἐξ αὐτοῦ πιστὸν λόγον οὕτως ὀνομάζειν ὑπεθέμεθα, κατὰ τὴν προειλημμένην διδασκαλίαν· Κοινωνεῖ δὲ πολλάκις ὁ τοιοῦτος λόγος τῷ σημανομένῳ, καθάπερ λέλεκται καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον προειρημένον ἄρτι λόγον, ὃν δὴ ἐπωνόμασα ὠρισμένου σαφέστερον, Ἐρωτήσεις νεωτέρας, δι' ὧν ἀληθεύει πάντα.

Ἀλλὰ καὶ μαντικὴν εἶναι λέγειν ὦρα·

Ἔστι μαντικὴ, εἴπερ πάντῃ ἀληθεύει
 Δίων (1), εὐδὴλον, ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο,
 τὸ μαντικὴν εἶναι· εἰ δὲ ἀληθές ἐστι
 τὸ εἶναι μαντικὴν, ἔστι μαντικὴ (KH).

Ἐν γὰρ τούτῳ τῷ λόγῳ, τὸ μὲν τῆς φωνῆς σημαίνεσθαι λόγον ἐρμηνευτικὸν τῶν ὄντων, ἐξήγησις ἐστὶ τοῦ σημανομένου πρὸς τῆς ἀληθεστάτης φωνῆς· τὸ δὲ, πάντῃ ἀληθεύειν Δίωνα, ἐν χώρᾳ τοῦ καθολικοῦ ἀξιώματος εἴρηται· τὸ δὲ, ἐς Πάντα ἀληθεύειν Δίωνα, ἐν δέ τι

(1) Ἐγράφετο, δεῖ.

καὶ τὸ ταῦτόν ἐστι (1) τῷ, μαντικὴν εἶναι ἀληθές ἐστι καὶ τοῦτο. Καὶ περὶ μὲν οὖν τούτου, κατὰ τὸ παρὸν ἀποχρήσει τὰ λελεγμένα· μεταβαίνωμεν δὲ ἐφ' ἑτερόν τι τοιόνδε.

Ἐπεὶπερ ἐν τῷ γένει τῶν κατὰ τὸ Πρὸς τι Συλλογισμῶν, ὡσπερ οἱ κατὰ τὸν μᾶλλον τε καὶ ἥττον, οὕτω καὶ οἱ κατὰ τὸ, ὡσαύτως καὶ ἀνάλογον ἐπισκεπτέοι· καὶ τούτων ἡ Πίστις ἐκ τῶν καθόλου τινῶν ἀξιωματῶν ἤρτηται (2). Διαφερέτω δὲ μηδὲν, ἥτοι ὡσαύτως εἰπεῖν, ἢ ἴσως, ἢ ὁμοίως. Ἔστι δὲ τοιοῦτος ὁ λόγος οὗτος καὶ Πλάτωνος ἐν τῇ πολιτείᾳ γεγραμμένος. Ἄξιόϊ (3) Σωκράτης, ὡς πόλις γίγνεται καὶ λέγεται δικαία, οὕτω καὶ ψυχὴν γίγνεσθαι τε καὶ λέγεσθαι Δικαίαν· ὡσαύτως δὲ καὶ Πρᾶξιν καὶ νόμον, εἶθ' ὀτιοῦν καὶ πᾶν ὀτιοῦν τῶν δικαίων εἶναι λεγομένων, κατὰ ταῦτόν λέγεσθαι σημαινόμενον· τὸ γὰρ εἶδος τῆς δικαιοσύνης, ἀφ' οὗ λέγεται πάντα τὰ κατὰ μέρος δίκαια, τοῦτο μὲν ἐν ἅπασιν ἐστὶν ὑπάρχον· εἰ δὲ ἐστὶν ὡς τι ταῦτόν, ἐφ' οὗ ἂν ἐνὸς τῶν κατὰ μέρος ἐναργῶς ῥηθῆι (4), καὶ πῖ τᾶλλα πάντ' ἐνεχθήσεται· γιννω-

(1) Ἐγράφετο, τὸ.

(2) Ἐγράφετο, εἴρηται.

(3) Ἐγράφετο, ἀξίως.

(4) Ἀντὶ τοῦ, ῥηθήσεται.

σκόντων ἡμῶν, οὐ καθίστησιν ἐπὶ πάντων ἐνάργειαν (1) φαίνεσθαι ταύτην [τὸ] εἶδος, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων μὲν ἐναρ-
 γεστέραν, ἐφ' ἐτέρων δ' ἀμυδροτέραν· καὶ διὰ τοῦτο
 προγυμνάσας τοὺς κοινωνοῦντας αὐτῷ τοῦ λόγου νεανίσκους
 ἐν τῷ περὶ τῆς Δικασπόλου λόγῳ, μεταβάς ἐπὶ τὴν ψυχὴν,
 ἀποδείκνυσι κακείνην κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δικαίαν λε-
 γομένην, ὡς περ καὶ τὴν πόλιν, ὡς εἶναι τὸν Συλλογισμὸν
 τοιοῦτον.

ὡσαύτως πόλις τε καὶ ψυχὴ δίκαιαι λέ-
 γονται, καὶ εἴσι·

πόλις δὲ δικάια λέγεται τῇ κατὰ τῶν
 μερῶν αὐτῆς ἰδιοπραγία·

καὶ ψυχὴ ἄρα κατ' αὐτὸ τοῦτο δικάια
 λεχθήσεται.

Ἐπεὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀποδεικνύεται (2)
 πάνυ πολλὰ πᾶσι ταῖς Ἀριθμητικοῖς καὶ Γεωμέτραις· καὶ
 εἴη ἂν προδήλως πᾶσιν ἀνθρώποις φύσει φαινόμενον, ὅτι-
 περ ἂν οὕτως ἀποδειχθῆ πιστὸν εἶναι, διὰ τοῦτο καὶ γὰρ
 κατὰ τὰς τῶν Συλλογισμῶν πραγματείας ἔγραψα περὶ
 τούτου τοῦ Συλλογισμοῦ· Παράδειγμα γὰρ τοῦτο νοήσεως

(1) Ἐγράφετο, ἐν ἐργεῖαν.

(2) Ἐντὶ τοῦ, ἀποδεικνύειν.

καὶ τοῖς ἀπείροις Ἀριθμητικῆς τε καὶ Γεωμετρίας ἔστω τόδε.

Ὡς τὸ Α πρὸς τὸ Β, οὕτω καὶ τὸ Γ πρὸς τὸ Δ.

τὸ δὲ Α τοῦ Β διπλάσιόν ἐστι,

τὸ Γ ἄρα τοῦ Δ διπλάσιόν ἐστι.

Καθολικὸν δὲ καὶ κατὰ τοὺς τοιούτους λόγους ἀξίωμα νοεῖται τε καὶ πιστεύεται πᾶσι τοιόνδε.

Ὡν αὐτὸς ὁ λόγος καθόλου, τούτων καὶ οἱ κατὰ μέρος λόγοι πάντες, καὶ οἱ αὐτοί.

Ὡστε ὁ ὑποθέμενος ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ εἶναι τὸ Α πρὸς Β ὁ λόγος [δ' εἶ]ναι διπλάσιος, οὐκ ἂν ἀρνήσηται καὶ τὸ Γ πρὸς τὸ Δ διπλάσιον εἶναι λόγον, ὥσπερ γε καὶ τριπλάσιον τοῦ Α πρὸς τὸ Β, καὶ τοῦ Γ πρὸς τὸ Α τριπλάσιον εἶναι φημι, ἢ τετραπλάσιον, ἢ πενταπλάσιον, ἢ ὡσαύτως ποσαπλάσιον πρὸς τὸ Β λογίζεται, φανεῖται καὶ τὸ Γ ματαρανα τετραπλάσιον, ἢ πενταπλάσιον εἶναι· εἰ γὰρ ἐν τῷ καθόλου ὁ αὐτὸς λόγος καὶ τοῦ Α πρὸς τὸ Β, καὶ τοῦ Γ πρὸς τὸ Δ, κατὰ μέρος λόγον, ὁ αὐτὸς ἐστι λόγος· εἰς δὲ τὸν κατὰ μέρος λόγον ὁ αὐτὸς ἔσται καὶ ὁ πενταπλάσιος· ἔστιν ἄρα καὶ οὗτος ὁ λόγος τοῦ Δ.

Τοὺς δὲ τοιούτους ἅπαντας Συλλογισμοὺς τῷ γένει μὲν

ἐκ τῶν Πρὸς τι ῥητέον, ἐν εἴδει δὲ κατ' ἀξιώματος δύναμιν συνισταμένους, ὡσπερ καὶ Ποσειδώνιος φησιν ὀνομάζειν τούτους Συνακτικούς κατὰ δύναμιν ἀξιώματος. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν κατὰ Πρόσληψιν ὀνομαζομένων Συλλογισμῶν, οἳ ἐκ τοῦ περιπάτου γεγράφονται, ὡς χρησίμων, ἐμοὶ δὲ περιττοὶ δοκοῦσιν εἶναι· καθότι δέδεικται μοι κὰν τῇ περὶ τῆς Ἀποδείξεως πραγματείας, προσῆκον εἶναι τι καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν.

Πόσοι μὲν οὖν καὶ τίνες εἰσὶν, οὐκ ἀναγκαῖον ἐνταῦθα διεξέρχασθαι, τελείως εἰρηκότος περὶ αὐτῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς ὑπομνήμασιν· ὁποῖον δὲ τι τὸ εἶδος αὐτῶν, εἰρήσεται διὰ παραδειγμάτων δυοῖν· ἐν μὲν οὖν εἶδος ἐστὶ τοιόνδε·

Καθ' οὗ τόδε, καὶ τόδε,
ἄρα [καὶ] κατὰ τοῦδε·

Καὶ ἐπ' ὀνόματος·

Ἐφ' οὗ δένδρον, καὶ φυτόν·
Δένδρον δ' ἐπὶ Πλατάνου,
καὶ φυτόν ἄρα ἐπὶ Πλατάνου.

Προσυπακοῦσαι δὲ δηλονότι δεῖ τὰ κατὰ τὸν λόγον, τὸ κατηγορεῖται, ἢ λέγεται· ὡς εἶναι τὸν ὀλόκληρον λόγον τοιόνδε

Καθ' οὗ δένδρον κατηγορεῖται, κατὰ
τούτου καὶ φυτὸν κατηγορεῖται·

Δένδρον δὲ Πλατάνου κατηγορεῖται,
καὶ φυτὸν ἄρα Πλατάνου κατηγορηθή-
σεται.

Ἔτερον δὲ εἶδος Συλλογισμῶν ἐκ τῶν κατὰ Πρόσληψιν·

ὁ κατὰ τοῦδε καὶ κατὰ τοῦδε·

Ἐπ' ὀνομάτων δὲ,

Ὁ κατὰ δένδρου καὶ Πλατάνου·
φυτὸν δὲ κατὰ τοῦ δένδρου,
καὶ κατὰ Πλατάνου ἄρα.

Οἱ δὲ τιοῦτοι Συλλογισμοὶ, τῶν κατηγορικῶν ἐπιτο-
μαὶ τινές εἰσιν, οὐχ ἕτερον γένος αὐτῶν· Ἀποδεδειχῶς (1)
οὖν, ἐν οἷς εἶπον Ἰπομνήμασιν, οὐδὲν ἔτι δέομαι λέγειν
ἐνταῦθα περὶ τῶν αὐτῶν· Κατὰ γὰρ τὰς εἰσαγωγὰς αὐτῶν,
οὐδὲν δεῖ τῶν χρησίμων παραλείπεσθαι· τοὺς δ' ἐλέγχους
τῶν περιττῶν μὴ (2) λέγεσθαι· διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲ τοὺς ὑπὸ
Χρυσίππου συντεθέντας ἐν ταῖς τρισὶ Συλλογιστικαῖς
ἀχρήστοις ἀποδεικτέον (3) μοι νῦν ἐστὶν ἀγρήστους

(1) Ἐγράφετο, ἐπιδεδειχῶς.

(2) Ἐγράφετο, μὲν.

(3) Ἀντὶ τοῦ, ἐπιδεικτέον.

ὄντας· Ἐτέρωθι γὰρ ἔδειξα τοῦτο, καθάπερ καὶ τῶν Περαντικῶν (ΚΘ) ὑπ' αὐτοῦ κληθέντων· ἐδείχθη γάρ. Καὶ τούτων ἔνιοι μὲν οὐκ ἴδιόν τι γένος ὄντες Συλλογισμοὶ, ἀλλὰ κεπονθυίας λέξεως ἐρμηνευομένου, ποτὲ μὲν κατ' ἀκολουθοῦσαν ὑπέρθεσιν, [ποτὲ δὲ κατ' ἄλλοτι πάθος]. Οἱ δὲ Ἰποσυλλογιστικοὶ κληθέντες, ἐν ἰσοδυναμούσαις λέξεσι τοῖς Συλλογιστικοῖς λεγομένοις. Τέλος δ' οἱ περὶ τρίτου πρὸς αὐτοὺς, οὓς Ἀμεθόδους ὀνομάζουσιν, οἷς οὐδενὸς ὄντος ὅλως μεθοδικοῦ λόγου, συλλογιστέον.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ.

Α. Τὰ μὲν αἰσθήσει, τὰ δὲ νοήσει γινώσκομεν] Παλαιὰ δόξα φιλοσοφική, ἥς καὶ οἱ Πλατωνικοὶ, ἀντείχοντο, κατὰ Διογένην τὸν Λαέρτιον ἐν βίῳ τοῦ Πλάτωνος, ἔνθα φησί·

« Φασὶν οἱ σοφοὶ τὴν ψυχὴν, τὰ μὲν διὰ τοῦ σώματος αἰσθάνεσθαι, οἷον ἀκούουσιν, βλέπουσιν. Τὰ δ' αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἐνθυμεῖσθαι, μηδὲν τῷ σώματι χρωμένην· διὸ καὶ τῶν ὄντων, τὰ μὲν αἰσθητὰ εἶναι, τὰ δὲ νοητὰ·

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἀλκίνοος ἐν τῷ περὶ Πλάτωνος δογμάτων φησί,

« Διττὸς ὁ τῷ ἀνθρώπῳ δυνατὸς λόγος· ὁ μὲν περὶ τὰ νοητὰ, ὁ δὲ περὶ τὰ αἰσθητὰ· καὶ ὁ μὲν περὶ τὰ νοητὰ, ἐπιστήμη τέ ἐστι, καὶ ἐπιστημονικὸς λόγος· ὁ δὲ περὶ τὰ αἰσθητὰ, δοξαστικὸς τε καὶ δόξα. Ὅθεν ὁ μὲν ἐπιστημονικὸς τὸ βέβαιον ἔχει καὶ μόνιμον, ἅτε περὶ τῶν βεβαίων καὶ μόνιμων ἀρχῶν·

« ὁ δὲ πιθανὸς καὶ δοξαστικὸς, πολὺ τὸ εἶκός, διὰ τὸ μὴ περὶ τὰ
 « μόνιμα εἶναι Ἐπιστήμης δὲ τῆς περὶ τὰ νοητὰ, καὶ δόξης τῆς
 « περὶ τὰ αἰσθητὰ, ἀρχαί, νόησίν τε καὶ αἰσθησίν.

Καὶ οἱ Στωϊκοὶ δὲ ταῦτ' ἐδόξαζον, κατὰ Λαέρτιον ἐν βίῳ Ζή-
 νωνος· Διήρουν γὰρ τὰς φαντασίας εἰς αἰσθητικὰς, καὶ μὴ καὶ αἰσθη-
 τικὰς μὲν, τὰς δι' αἰσθητηρίου, ἢ δι' αἰσθητηρίων λαμβανομένας· μὴ
 αἰσθητικὰς δὲ, τὰς διὰ τῆς Διανοίας, καθάπερ τῶν ἀσωμάτων, καὶ
 ὅσα λόγῳ λαμβάνεται.

Ἐντεῦθεν δὲ καὶ αἱ ἔμφυτοι ἰδέαι παρὰ τοῖς νεωτέροις ἀνε-
 πήγασαν, ὧν μάλιστα προέστη ὁ Γάλλος Δεκάρτης, ὃν Εὐγένιος μὲν
 ὁ Βούλγαρις Καρτέσιον καλεῖ· ἄλλοι δὲ, Καρτήσιον.

Β. Προτεινόμεθ' αὖτις περὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως.] Σχεδὸν καὶ ὁ
 Ἀμμώνιος ἐν τῷ περὶ Ἑρμηνείας οὕτως ἐτυμολογεῖ τὸ τῆς Προτά-
 σεως ὄνομα, ἐν οἷς φησιν·

« Ὡς γὰρ προτεινομένους τοὺς ἀποφαντικούς λόγους ὑπὸ τῶν
 « συλλογίσασθαί τι βουλομένων τοῖς κοινωνοῖς τῶν λόγων, οὕτως
 « οἱ παλαιοὶ Προτάσεις ὀνομάζουσιν.

Ἐοικεν ἄρα πρότασις καὶ Ἀπόφανσις ταῦτόν σημαίνειν, ἐπεὶ προ-
 τείνεται ὁ ἀποφαντικὸς λόγος. Καὶ Βλεμμίδης δὲ ἐν Ἐπιτομ. Λογ.
 κεφ. κζ', Πρότασιν, Πρόβλημα, Ἀπόφανσιν, Ἐνστασιν, Συμπέρα-
 σμα, ἅπαντ' αὖτις διαφέρειν μὲν κατὰ σχέσιν, οὐχὶ δὲ κατὰ τὸ ὑπο-
 κείμενον. Ἀλλὰ γὰρ κατὰ γε τὸν λόγον, ὅς γ' ἐστὶν ὑποκείμενον, οὐδὲν
 διενήνοχε· τὰ δ' ἄλλα καὶ πάνυ· οὐ γὰρ ὁ ἀποφαινόμενος αἰεὶ προτείνει,
 οὐδ' ὁ ἐνιστάμενος προβάλλεται, καθάπερ δὴ καὶ ὁ ἐρωτῶν καὶ
 ἀποκρινόμενος· ἢ γὰρ Ἐνστασις ἀπεναντίας βαίνει τῇ τε ἀποφάνσει
 καὶ τοῖς λοιποῖς.

Γ. Τὸ μὲν Ἀξίωμα ἄλλοι ἄλλως ὠρίσαντο, βέλτιον δ' ὁ Χρύσιππος,
 εἰπὼν ἀποφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· οἴκοθεν γὰρ τὸ πιστὸν ἔχει,
 καὶ ἀπροσδεὲς ἀποδείξεως· Κληθῆναι μὲν τοῖς Ἀξίωμα παρὰ τὸ ἀξιοῦσθαι

ἢ ἀθετεῖσθαι, οὐ μοι δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν. Τίς γάρ ἂν ἀθετήσῃ τὸ ταῦτῳ ταῦτά, καὶ ἀλλήλας εἶναι ταῦτά; ἀναθέτητοι δὲ αἱ κοιναὶ ἔννοιαι. Ὅθεν καὶ οἱ Μαθηματικοὶ δίκην θεμελίων προτίθενται ταῦτα, ἐφ' ἃ οἰκοδομοῦσι πάντα λογισμὸν τοῦ τε πλήθους, καὶ τοῦ μεγέθους. Οἶομαι δὲ ἀξίωμα εἰρῆσθαι παρὰ τὸ ἀξιούσθαι ὑπὸ πάντων οὕτως ἔχειν· ἔχει δὲ ἀξίαν τοῦ ἀληθοῦς. Οἶμαι δὲ καὶ τοὺς Στωϊκοὺς συγκεχυμέναι τούτο τῇ παρὰ ῥήτορσιν ἀξιώσει, χώραν ἐχούσῃ κατὰ τὴν βάσιν τῶν Προοιμίων, ἐστ' ὅτε δὲ καὶ κατὰ τὰς Δευτερολογίας· ἐνθα ἡ ἀξίωσις ἀξιούντος τοῦ ῥήτορος, ὅμως ἀθετεῖται πολλάκις. Ἐν δὲ τῇ Διαλεκτικῇ ἀνάγκη εἶναι ταῦτὸν τῷ τῆς Μαθηματικῆς. Ἐκ γὰρ ἀθετουμένων οὐδὲν ἂν συνάγοιτο. Ταῦτὸν γὰρ ἂν εἴη τῷ διαλέγεσθαι πρὸς τὸν ἀναιροῦντα τὰς ἀρχάς. Καὶ τὰς Προτάσεις δὲ καταχρηστικῶς εἰρῆσθαι ἀξιώματα, καθὸ καὶ διήρουν αὐτὰ εἰς ἀπλά, τὰ καὶ ἀδιαφόρητα, καὶ εἰς σύνθετα, τὰ διαφορητὰ, καθ' ἃ δύναται ὑπάρχειν τι καὶ μὴ ὑπάρχειν, ὃ καὶ τὰς καλουμένας Ὑποθετικάς συνίστα παρ' αὐτοῖς Προτάσεις· περὶ ὧν κατωτέρω εἰρήσεται.

Καὶ εὖ ἔχει δι' Ἀξιώματος ἔννοεῖν, λόγον Ἀποφαντὸν ἀναπόδεικτον· καθὸ καὶ κοινὰς ἔννοιας ὀρθῶς τινες ἐκάλεσαν· ὡς ἀπάντων ὁμολογούντων, τὰ δις δύο, ποιεῖν τέτταρα.

Καὶ ὀρθῶς ὁ ἐν τοῖς ἔμοις καταλόγοις μνησθεὶς ὑπομνηματιστῆς τοῦ Ἀριστοτέλους φησὶν, ὀριζόμενος τὸ ἀξίωμα·

« Τὸ μὲν Ἀξίωμα ἐστὶν ἀρχὴ ἀποδεικτικῆ ἀναπόδεικτος ἐκ
 « τῶν προτέρων· ἣν οἰκοθεν ἔχειν ὁ μαθητιῶν ὀφείλει πρὸ τοῦ
 « μετιέναι τὴν ἐπιστήμην, καὶ πρὸ τοῦ φοιτῆσαι ἐς διδασκάλου·
 « μήτε δεῖσθαι ἀναπτύξεως ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ἐκ φυσικῶν ἐννοιῶν
 « ἀρτώμενον, ὡς πᾶσι πρόδηλον οὔσαν, καὶ πᾶσιν ἐμφυτον τὴν
 « ἐκείνης ἀλήθειαν ὑπάρχουσαν· οἷον, ὅταν λέγῃ τις,

ὁ Θεὸς ἐστὶν ἀγαθός·

ὁ ἥλιος λάμπει·

τὸ κατὰ μηδενὸς τὸ αὐτὸ φάναι καὶ ἀποφάναι· ἢ

περὶ παντὸς φάναι ἢ ἀποφάναι τὸ αὐτὸ, οὐκ ἀληθές·
Τὸ ὅλον μείζον ἐστὶ τοῦ οἰκείου μέρους·

« Καὶ ὅσα ἄλλα, αὐτόθεν δῆλα ὄντα· ἅς καὶ κοινὰς ἐννοίας
« εἰώθασιν ἀποκαλεῖν.

Δ. Οὐ διενηχθησοίμεθα δ' ἂν τούτων τὰς θέσεις.] Πλεοναχῶς γὰρ
λαμβάνεται καὶ αὕτη ἡ λέξις· ὡς καὶ Ἀμμωνιὸς φησιν ἐν τῷ περὶ
Ἑρμηνείας·

« Τὰς τε γὰρ Ὑποθέσεις, Θέσεις προσαγορεύομεν πολλάκις ...
« καὶ τὰς παραδόξους ὑπλήψεις τῶν γνωρίμων τινὸς κατὰ φιλο-
« σοφίαν, καὶ τὰς Ὁμολογίας, ἧτοι Προτάσεις... Καὶ τὰ Ἐπιβ-
« ῥήματα τὰ Θετικὰ, Θέσεις καλοῦσιν τινες. ... Ἐτι Θέσεις καὶ
« τοὺς Ὁρισμοὺς, ὡς προῦποκειμένους τῶν ἀποδείξεων... Καὶ
« ἔτι τούτου κοινότερον Θέσεις ἀξιῶι καλεῖν Ἀριστοτέλης ἀπλῶς
« ἀπάσας τὰς ἀμέσους ἀρχὰς τῶν ἀποδείξεων, τὰς ἀντιδιαιρου-
« μένας τοῖς Ἀξιώμασιν· οἷον, τοὺς τε Ὁρισμοὺς, καὶ τὰ Αἰτή-
« ματα· καὶ τὰς Ὑποθέσεις, ἀποδείξεως μὲν ἤδη δεομένας, ἀνευ
« δὲ ταύτης εἰλημμένας.

Ὁ δὲ Βόηθος ἐν τῷ α' τῶν Τοπικῶν αὐτοῦ προσχρῶμενος ταῖς
λέξεσιν φησιν οὐκ ὀρθῶς

« Αἱ μὲν Θέσεις τοῖς φιλοσόφοις, αἱ δὲ Ὑποθέσεις
« ἀπενεμήθησαν τοῖς ῥήτορσιν.

Θέσις δὲ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, ἀρχὴ ἀποδεικτικὴ, δεικνυμένη
μὲν τοι γὰρ ἀπὸ τῶν ὑστέρων· οἷον παρὰ τοῖς φυσικοῖς,

τὸ ἐκ μηδενὸς μηδὲν γίνεσθαι·

Πάντα τὰ φυσικὰ σώματα ἐξ ὕλης εἶναι
καὶ εἶδους·

ἢ τὰ παρὰ τοῖς Ἴατροῖς

τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἴαματα·
τὰ σώματα σύγκειται ἐκ τῶν πρώτων
φυσικῶν στοιχείων.

Ὁ Γαληνὸς ἐνταῦθα περὶ τῶν Κατηγορικῶν Προτάσεων διδάσκει· κατὰ δὲ τὴν 6 σελίδα εἶπεν περὶ τῶν Ὑποθετικῶν, αἵπερ ἀντιδιήρηται πρὸς τὰς Κατηγορικὰς· καὶ Θαυμάζω, πῶς παράδειγμα τέθεικε τὸ, εἴπερ πρόνοιά ἐστι. Ἔδει γὰρ λέγειν πρόνοιά ἐστιν, ἀπλῶς ἄνευ τοῦ εἴπερ. Καὶ γὰρ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τὰς Κατηγορικὰς τῶν Προτάσεων, οἱ Στωϊκοὶ ἀπλᾶ Ἄξιώματα ἐκάλουν, τὰ καὶ ἀδιαφόρητα ὡς ἡμέρα ἐστὶ· τὸ δὲ εἴπερ πρόνοιά ἐστι διφορούμενόν ἐστι κατηγορήμα, ταῦτόν τῳ εἰ ἡμέρα ἐστίν· ἡμέρας γὰρ οὔσης ὀρθῶς λέγεται, νυκτὸς δὲ, ψευδῶς. Καὶ οἶμαι ἀμαθῆς τις ἀντιγραφεὺς προσέγραψε τὸ εἴπερ, ὃ καὶ περιαιρετέον. Μάλιστα δὲ καὶ Γαληνὸς αὐτὸς, τὰς Κατηγορικὰς προτάσεις ἐκ τῶν Κατηγοριῶν συγκεῖσθαι προθέμενος λέγειν, ἀπὸ τῆς ἀπλῆς ὑπάρξεως, ἣν ἀντὶ τῆς οὐσίας λαμβάνει, ἄρχεται. Εἰ μὴ τις φαίη, ὅτι καὶ τὰς Ὑποθετικὰς συμπεριείληψε, δύο προθεῖς παραδείγματα τὸ μὲν τῶν Ὑποθετικῶν,

εἴπερ πρόνοια ἐστι·

τὸ δὲ τῶν Κατηγορικῶν,

Ἴπποκένταυρος οὐκ ἐστὶν αἰνιγμα·

Καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ Δευτέρου Παραδείγματος ἄρχεται ἰδίως περὶ τῶν Κατηγορικῶν λέγειν· ἀπὸ τοῦ

Ὁ ἀὴρ σῶμά ἐστιν·

Εἰ δὲ τις τοῦθ' αἶρεῖται μᾶλλον, ἐατέον ὡς ἔχει τὸ εἴπερ. Παρέ-

θηκε δὲ παραδείγματα τῶν λοιπῶν Κατηγοριῶν πλὴν τοῦ ἔχειν ἔνταῦθα, κατωτέρω δὲ, καὶ τούτου.

Οἶμαι δὲ τὸν Βλεμμίδην ἐντεῦθεν λαβόντα τοῦνδόσιμον, διελεῖν τὴν οὐσίαν, ἐν τῷ 10' κεφ. εἰς τὴν ἀπλῶς ὑπαρξιν καὶ εἰς τὴν ἀντι-δαιρουμένην τοῖς Συμβεβηκόσι.

Ε. Κατηγορούμενον δὲ τὸ περιπατεῖν.] Οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς κυρίως ῥῆμα τὸ Ἀπαρέμφατον ἔλεγον, ὡς δυνάμενον καὶ ὑποχεῖσθαι καὶ κατηγορεῖσθαι οἷον,

τὸ φιλοσοφεῖν ἐστὶν ἡδύ.

Καλόν ἐστὶ τὸ τεθνάναι ὑπὲρ Πατρίδος
μαρνάμενον (1).

(1) Ὅτε μὲν τοὺς ὄρους σχηματισμῶ Συλλογιστικῶ ἐκφέρομεν, ἐπάναγκες τὸν καθολικώτερον τιθέναι ἐν κατηγορουμένου τάξει, καὶ τὸν μερικώτερον, ἐν τῇ τοῦ ὑποκειμένου. Διαλεγόμενοι μέντοι ἢ γράφοντες, τὸ τὴν τάξιν παρατηρεῖν, καὶ ὑπότυπον. Ἐπιδεικτικᾶ γὰρ ὁ τοῦτο ποιῶν, πρὸς τῷ περιττῷ· ἀλλ' ὡσπερ γραμματικῶς ἀδιάφορον τὸ ἐκ πρώτου τὴν πρώτην τάξιν ἐπέχειν ἐν τῷ λόγῳ, καὶ τὸ ἐκ τρίτου, τὴν τρίτην· οὕτω καὶ Συλλογιζομένοις. Ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν ὁ Σωκράτης ἐστὶ σοφός, λέγοιμ' ἂν σοφός ἐστὶν ὁ Σωκράτης· ἢ ἐστὶ σοφός Σωκράτης. Ὡσπερ γὰρ τῷ ῥητορικῶ κρυπτεὰ τὰ τῆς τέχνης, ἵνα κατὰ φύσιν ὁ λόγος φαίνεται, οὕτω καὶ ἐνταῦθα τῷ Διαλεκτικῶ· Οὐδὲ γὰρ μιμητέον τινὰς τῶν νεωτέρων ῥητόρων, οἳ γε προδηλοῦσι τοῖς ἀκροαταῖς, καὶ οἷς περ κεφαλαίοις χρήσονται ἐν τῷ λέγειν· Ὁ γὰρ εἰδὼς τὴν τέχνην, καὶ ὁ λέγων κρυπτη καὶ κεφάλαια, καὶ τρόπους, καὶ ἐπιχειρήματα, κατανοήσει ταῦτα· ὁ δὲ ταύτην μὴ εἰδὼς, οὐθ' ὁ λέγει ὁ ῥήτωρ κατανοεῖν ὄνομα δυνήσεται.

Ἐν οἷς μέντοι γε, μετατεθέντων τινῶν, τὰ τῆς ἐννοίας μεταβάλλει, ἀνάγκη τὴν τάξιν τῶν ὄρων φυλάττεσθαι πρὸς τὴν ἐννοιαν, ὡς ἐπὶ τῶν μετὰ τρόπου λεγομένων προτάσεων, καθά φασιν οἱ νεώτεροι τῶν Περιπατητικῶν. Εἰ μὲν γὰρ ὁ τρόπος παντός προτεθείη τοῦ λεγομένου ἢ τῆς ἀποφάνσεως, ἢ ὑποτεθείη· δύο τηνικαῦτα ἐνέργειαι ἂν δηλωθεῖεν, καὶ πολλάκις ἀντικείμενα συντεθείεν ἂν ἐν τῷ αὐτῷ, ὡς εἰ συγκατηγοροῖτο τὸ ὑποκείμενον τῷ κατηγορουμένῳ κατὰ τοῦ αὐτοῦ· οἷον